

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
ceoleino 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
ceoleino v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i stoip. peči-vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrtica po 10 Din
p. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelja in
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kaptoljski ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neironkirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upraviteljski št. 2528

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kaptoljski ulici št. 6 - Celoletni račun: Ljubljana Stev. 10.650 in 10.349 za inozemstvo, Sarajevsko št. 7563, Zagreb št. 39.013, Praga in Dunaj št. 24.797

Važnost občin

Osnovna celica vsega javnega življenja v državi je občina in zato je za razvoj države in za njen napredek naravnost odločilne važnosti, kako je organizirana občina. Nad vse razveseljivo je zato, da so se jugoslovanski listi že lotili vprašanja, kako naj bo izvedena organizacija občin in še bolj razveseljivo je, da je iniciativa podana tako stvarno, da je upati na trajen uspeh. Mislimo tu na »Obzorje« uvodnik, kako rešiti problem samouprave in v prvi vrsti problem občine, kot osnovne samoupravne enote. »Obzorje« po pravici polaga največjo važnost na to, da bodo občine oproščene strankarskega vpliva in se tako moglo čisto posvetiti svojim gospodarskim, socialnim in kulturnim nalogam, ki so za občino brez dvoma najvažnejše in sploh jedro vsega njenega dela.

V ta namen predlaga »Obzorje«, da poslovanja občin ne nadzorujejo več niti oblasti niti država, temveč edinole upravna sodišča, ki bi se ustanovila tudi za okraje ali županije, kakor bi se že imenovali zveze občin z istim krajevnim interesom.

Depolitizacija občin bi morala biti seveda docela izvedena in zato občine in županije ne bi imele nobene zakonodajne naloge, temveč bi samo vršile upravno funkcijo v občinah in po smernicah, ki bi jih določila zakonodajna telesa.

Namen »Obzora« je torej v glavnem dvojen: oprostiti hoče s pomočjo neodvisnih upravnih sodišč občinsko upravo čisto od vpliva strankarstva in dati občinam resnično samoupravo, da odločuje o svojih upravnih zadevah v resnici sama, ne pa da je žrtev onega pretiranega etatizma, da mora tudi najmanjše vprašanje rešiti samo centralna oblast.

Oba namena sta sama po sebi gotovo pravilna. V občini, kjer gre večinoma le za praktična gospodarska vprašanja v resnici strankarstvo ni samo odveč, ampak naravnost v škodo. Da je šola dobro sezidena, je čisto tehnično vprašanje in če so ceste slabe, potem trpe od tega vsi, pa naj pripadajo tej ali oni stranki. Jasno pa je tudi, da more prav odločevati v lokalnih zadevah samo tisti, ki je na njih interesiran in ki jih do pitice pozna in je zato čisto napačno, da se odreja vse od zgoraj.

Nastane pa druga težava. V narodnem interesu je, da ne napreduje samo ena občina, temveč vse relativno enako in da je tako dosežena homogenost. Kadar pa je občina absolutno sam svoj gospodar, se more pripetiti, da bodo nekatere občine, ki so obdarjene z dobrimi občinskimi voditelji, res napredovale, druge pa čisto zaostale, ker se bodo zadovoljile s tem, da vlečejo stari voz naprej.

Zato je po našem mnenju vendar potrebno, da je tu neka oblast, ki nadzoruje in tudi vodi delo občinskih uprav, da ena občina izpopolnjuje drugo in da se doseže splošen napredek vseh občin, ne pa samo nekaterih, ki bi samo vlekle stari voz naprej. Zakonodajno telo, ki določa splošno smer občinskega dela, je tudi kot nalašč poklicano v to, da vodi in nadzira občine, ker je ono najboljši tolmač, kaj je v skladu z zakonom in kaj ne. Obenem pa je tudi gotovo, da bi zakonodajno telo neprimerno hitreje poslovalo, ko upravno sodišče, kar je tudi nad vse važno za napredek občin.

A še na nekaj je treba misliti. Najmočnejši impulz vsakega javnega dela izhaja vedno iz tekmovanja. Dokler so obstajale stranke, so skrbele one za tekmo, deloma v prid občine, večkrat pa tudi v škodo, kjer so politični vidiki popolnoma prevladovali ali bili celo samo krinka za osebne ali klikarske interese. S prestatkom političnih strank je tekma med občanmi za blagor občine postavljen, hvala Bogu, na čisto stvarno podlago iz gospodarskih in socialnih vidikov, ki so povsod kajpada različni. Zato življenje v občini in njenih zastopih ne more biti uniformno, ampak se razvijati v zdravi tekmi, v kateri bo vsaka opozicija čisto stvarna, zgolj gospodarska in bo lojalno pripomogla k zdravim sklepom v obče dobro občine.

Vprašanje organizacije občin je gotovo najvažnejše vprašanje in zato treba gledati, da bo to vprašanje čim najbolje rešeno. Jedro države je občina in zato mora biti tudi organizirana občina tako, da ne bo niti ena sila izgubljena, temveč da bo občina pravo zbirališče vseh zdravih sil naroda in da bo zanj njegova prva politična šola in korporacija, kjer se izvrši prva selekcija najboljših.

Belgrajske vojaške oblasti so danes pričele z minami razstreljavati led na Donavi, da bi na ta način preprečile zajezenje ledu ob mostu, ki se gradi med Belgradom in Pančevim.

Ne vzbujajte pretiranih želj Resen opomin žel. ministrstva, da ne bo nepotrebnih razočaranj

Belgrad, 25. febr. (Tel. »Slov.«) Nekateri listi stalno vzdržujejo vest, da je v najkrajšem času pričakovati sprememb zakona o državnem prometnem osebju. V svojih trditvah so se povzpeli celo tako daleč, da so našli povzroke plač, ki jih bodo prejeli železniški uradniki. To pisanje gre zelo nasproti željam, ki jih po pravici povzroča težavno materialno stanje državnih železničarjev. Mnogi železničarji so si sami ustvarili nadaljnje kombinacije. Ker je bila želja mati teh vesti, so na podlagi tega delali račune.

Poudariti je, da je potrebna največja previdnost, ker so državne finance slabe. Tudi železniška sredstva zaenkrat ne zadostujejo, da bi se mogla pričakovati kakšna učinkovitejša rešitev tega vprašanja. Zato je svariti dotične uradnike in dotične organizacije, ki so sklicale seje, da pripravijo posamezne spomenice, oziroma, ki so odposlale ali hočejo odposlati v Belgrad svoja zastopstva.

Nadalje je ugotoviti, da je imeti v vidiku tudi to, da ni ničesar na tem, da bi bil pravilnik o delavcih v državnih podjetjih, v kurilnicah itd., gotov. Tudi tukaj je vprašanje velike finančne peze, ki si naj jo država naprti na svoje rame. Res se sicer to vprašanje obravnava in proučuje ter se mu posveča največja pozornost. Pomisliti je treba, da bi se storilo zelo dobro delo, ako bi se ta stran železniškega vprašanja prva rešila. Kljub temu, da je bilo vprašanje pokojninskega sklada železniških delavcev bivše južne železnice in državne železnice v območju Slovenije ter dalje pod zagrebškim in sarajevskim ravnateljstvom vsaj delno rešeno, je pokojninski sklad teh delavcev tako rekoč v zraku in je glede na celo državo izmed kardinalnih vprašanj. Ne samo, da ni mogoče trenutno rešiti vprašanja

prometnega osebja, tudi ni mogoče urediti vprašanja pokojninskega sklada železniških delavcev. Računa se, da bo v ta pokojninski sklad prispevala država polovico, delavci pa polovico. Država pa bi financiranje vsaj v začetku vzela v svoje roke. Tudi pri izračunavanju se je takoj pokazalo, da bi prišlo do več desetnih milijonov, kar bi državo le preobčutno preobremenilo.

Obenem se opozarja, kar se tiče zakona o prometnem osebju, da je treba pri pravosodnem ministrstvu, kjer posluje itak stalna komisija za revizijo splošnega uradniškega zakona, najprej urediti vprašanje splošnega položaja državnega uradništva nasproti državi. Nato pride ves ta material pred stalni zakonodajni svet. Nato pa bi se, če bi to pripuščal materialni položaj države in prometnega ministrstva, pristopilo k učinkovitejši rešitvi zakona o državnem prometnem osebju.

K zakonu o državnem prometnem osebju je izdalo danes prometno ministrstvo tole uradno obvestilo:

»V poslednjem času se v dnevnem časopisu raznašajo najrazličnejše verzije, da se izdeluje v prometnem ministrstvu nov zakonski načrt o državnem prometnem osebju. Nekateri listi so objavili tudi podatke o povišanju dohodkov. Da zainteresirana javnost ne bi bila napačno poučena, se posebno uradništvu objavlja to-le: Vprašanje novega zakonskega načrta o državnih uradnikih je prenešeno na pristojno mesto. Dokler se ne izdelajo splošna načela tega zakonskega načrta, tudi prometno ministrstvo ne more pristopiti k izdelavi zakona o državnem prometnem osebju. Res pa je, da se posveča osebnemu vprašanju železniškega uradnega osebja že sedaj posebna pozornost.«

Iz gozd. ministrstva

Belgrad, 23. febr. (Tel. »Slov.«) V gozdarskem ministrstvu je izdelan pravilnik za režijske posle. Po dosedanjih podatkih je znašala režija v gozdarskem gospodarstvu 6% od celotne preeliminirane mase lesa. Na gotovih mestih se je šumska režija izkazala kot zelo dobra. Kljub temu pa obstoja v smislu pravilnika namera, da bi se državni režijski stroški čim bolj znižali. Prav tako je treba posavit vsa državna režijska dela pod iste pogoje, kakor delajo to posamezniki.

V gozdarskem ministrstvu se je nadalje izgotovil zakon o rudnikih. Ministrstvo ga je poslalo rudarskim sekcijam in gospodarskim zbornicam v proučevanje.

Ministrstvo ima pripravljenih dvoje gozdarskih zakonskih načrtov. Končno besedilo bo ministrstvo najbrž prepustilo vrhovnemu zakonodajnemu svetu. Načrt določa, da mora gozdarsko ministrstvo zalagati male žage po naši državi z lesom. Radi tega so v njem določila, da se mora, predno se da dovoljenje za postavitve žage, prositi v gozdarskem ministrstvu za pritrditev. Namerava se, da bi ministrstvo to svojo pravico pritrditve prepustilo pokrajinskim oblastem in samoupravam. Glede taks, ki pridejo pri žagah v poštev, se je ministrstvo zedinilo na to, da naj osanejo stare takse.

Pristojbine bolnim žel. delavcem

Iz prometnega ministrstva se nam sporoča: Prometni minister g. dr. Korošec je imenoval komisijo za sestavo pravilnika o izplačevanju pristojbin bolnim železniškim delavcem. V to komisijo so delegirani zastopniki prometnega ministrstva, generalnega ravnateljstva državnih železnic in uprave humanitarnih fondov iz vseh železniških direkcij. Od ljubljanske direkcije je imenovan za člana te komisije oblastni upravnik g. Varl. Z ureditvijo tega res zelo perečega vprašanja je ustrezno upravičenim zahtevam železniškega delavstva, ki je za časa bolnosti pri številni družini navezano zgolj na prejemke iz bolniškega sklada drž. železnic. Komisija prične z delom 28. t. m.

Redukcija srednjih šol

V prosvetnem ministrstvu izdelujejo načrt zakona o redukciji srednjih šol, ki jih je zlasti v nekaterih južnih krajih mnogo preveč. Kakor znano, je bil ta načrt že dostikrat na dnevnem redu raznih vlad, pa so strankarski interesi vedno onemogočili, da bi bilo mogoče to vprašanje tudi pravilno rešiti.

Naš uvoz in izvoz

Belgrad, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Pri našem izvozu je l. 1928 sodelovalo 78 držav. Od teh jih je bilo le 11, ki so imele več kot 1% vrednosti. Na prvem mestu je Italija z 1.679 milj. t. j. 26.6%, Avstrija 17.90%, Nemčija 12.10%, CSR 8.79%, Madjarska 8.8%, Grška 8.3%, Francija 3.83%, Švica 3.1%, Anglija 1.59%, Poljska 1.38%, Romunija 1.2%.

Pri uvozu l. 1928 v našo državo je sodelovalo 74 držav. Od teh jih je 15 udeleženi več kot z 1%. Na prvem mestu je CSR z 1402 milj., t. j. 17.89%, Avstrija 17.29%, Nemčija 13.61%, Italija 11.99%, Madjarska 6.63%, Anglija 5.7%, USA 4.92%, Francija 4.51%, Poljska 2.7%, Romunija 2.66%, Brazilija 2.66%, angleška Indija 1.62%, Grčija 1.28%, Švica 1.27%, Holandska 1.03%.

Izplačilo kuponov Blairovega posojila

Belgrad, 23. februarja. (Tel. »Slov.«) Finančno ministrstvo je odredilo, da se vrši v državi izplačevanje dospelih kuponov 8% in 7% obveznic državnega zunanjega posojila v zlatu iz l. 1922, obveznic serije A in B tako zvanega Blairovega posojila vsem imetnikom teh državnih papirjev, ki se nahajajo na ozemlju SHS. Da bi se čim bolj šlo na roke imetnikom teh vrednostnih papirjev v notranjosti države, bo kupone sprejemalo v izplačilo neposredno samo glavno ravnateljstvo za dolgove, dalje pa tudi vse davčne uprave v državi. Po sprejemu kuponov in po izvršenem proračunu bo glavno ravnateljstvo za državne dolgove izdalo Narodni banki nalog, da izplača odgovarajoče vrednosti predloženih kuponov v dinarjih po tečaju na dan plačila ali prinositelju kuponov ali pa se mu vrednost dostavi po davčni upravi, kjer so se ti kuponi predložili v izplačilo.

Zagreb - druga prestolnica

V zagrebških »Novostih« čitamo: »Kakor se je moglo iz informiranih krogov izvedeti, bo Nj. Vel. kralj še letos uredil vse, da bo Zagreb druga prestolnica Nj. Vel. kralja. Ker se bo v državi upravi izvedla velika decentralizacija, bodo prišle mnoge stvari iz Belgrada v Zagreb in bo tako Zagreb dejansko druga prestolnica. Ko se vsa uprava uredi in ko prične novi zakoni, ki se sedaj izdelujejo, funkcionirati, bo prenešeno v Zagreb kasacijsko sodišče in tudi mnoge druge državne ustanove.«

Vsa kraljeva rodbina bo gotovo dobo bivala v Zagrebu. Kakor se je moglo izvedeti bo Nj. Vel. kralj obiskal že letos večji del hrvatskih in slovenskih krajev.

Načrt interkonfesional. zakona gotov

»Vreme« piše:

V verskem ministrstvu je že danes pripravljen več zakonskih predlogov. Ko je postal dr. Tugomir Alaupovič dne 6. januarja minister za vere, je takoj pričel ponovno proučevati te zakonske predloge. Njegova namera je, da vse te predloge čim prej zakoniti. Na ta način bi bili definitivno urejeni odnosi vseh ver do države, ko tudi odnosi med posameznimi verami. Ti zakonski načrti se ne bavijo z notranjo ureditvijo cerkev. Prepušča se vsaki cerkvi, da to uredi z avtonomnimi zakoni.

Interkonfesionalni zakon.

Od vseh sprejetih zakonskih načrtov je najvažnejši interkonfesionalni zakon, ki ureja odnose med posameznimi cerkvami ko tudi njihov odnos do države. To je osnovni zakon, v čigar okviru naj se pozneje izdelajo oziroma predelajo zakoni o posameznih cerkvah. Načrt o interkonfesionalnem zakonu je izdelal dr. T. Alaupovič že l. 1919, ko je bil prvi minister za vere. Od tedaj se ni mnogo storilo na tem zakonu. Bilo je več poskusov, da pride pred skupščino na glasovanje, ali se ni to nikdar posrečilo. Največja težkoča je bila v tem, ker se ni moglo nikdar dobiti pritrdila zastopnikov vseh veroizpovedi. Tako so zastopniki katoliške cerkve stalno zahtevali, da se sklene najprej konkordat s papežem in da se šele potem izglasuje interkonfesionalni zakon. Zeleli so, da se interkonfesionalni zakon prilagodi konkordatu in ne obratno. Na tej svoji zahtevi vztrajajo tudi danes. Ko so bili pred kratkim pri dr. T. Alaupoviču, so ponovili svoje stališče. Glavno stremljenje dr. Alaupoviča je v tem, da odpravi to težkočo. G. Alaupovič dela to oprezno in polagoma, ker je mnenja, da so verska vprašanja zelo delikatna in da je narod najbolj občutljiv, kadar gre za vero.

Zakon o pravoslavni cerkvi.

Načrt zakona o pravoslavni cerkvi je že gotov in njegova uzakonitev se odlašala samo zato, ker še ni rešeno vprašanje interkonfesionalnega zakona.

Potrebno je, da so skladni zakonski načrti o posameznih cerkvah in da se uzakonijo v kratkih presledkih, da se tako odkloni možnost pritožb s katerekoli strani, ko da so storjene eni ali drugi cerkvi krivice, in da je dano eno več ko drugi.

Obstoji predlog, da odredi država pavšalno vsoto vsaki posamezni cerkvi in da potem uprava vsake cerkve sama skrbi, kako se porabi ta denar. V tem primeru ne bi mogli biti duhovniki pod nobenim pogojem državni uradniki, temveč bi jih plačevale samo cerkvene oblasti. To bi, kakor se pravi bolj odgovarjalo avtonomiji cerkve.

Zakonsko pravo.

Zastopniki vseh cerkev so proti civilnemu zakonu in zahtevajo, da se prizna samo cerkveni zakon. To vprašanje ne more rešiti samo versko ministrstvo in na njem dela posebna komisija pravosodnega ministrstva. Vprašano za mnenje pa bo tudi versko ministrstvo. Cerkevni ko civilni zakon imata odlične pristaše v mero-dajnih krogih. Vse kaže, da sedaj prevladuje mnenje, da se dovoliti oba in da se prepusti zakonski dvojnici, da si izbereta enega ali drugega. Tu pa se pojavljajo tehnične težkoče, ker bi potem morali voditi knjige rojenih in umrlih država in cerkve, dočim so to delale dosedaj le cerkvene oblasti. S tem bi se državna uprava obremenila še z novim poslom.

Vrhovni zakonodajni svet

Belgrad, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Kdaj se bo sestali stalni zakonodajni svet, še ni končno veljavno določeno. Dr. Perič, stalni referent, je v teh dneh večkrat konferiral s preds. vlade in pravosodnim ministrom. Dobili smo obvestilo, da se bo zakonodajni svet sestel v začetku marca. Dan še ni določen. Prostorji v bivšem predsedništvu vlade, kjer so bile preje vladne seje, se bodo primerno razdelili. Vsi člani zakonodajnega sveta so že dobili uradna obvestila o svojih imenovanjih.

O. Župančič v Belgradu

Belgrad, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Namestnik upravnika ljubljanskega gledališča Oton Župančič je prišel v Belgrad. Bil je v prosvetnem in v prometnem ministrstvu ter je belgrajskem Pen-klubu. Namestnik upravnika je zainteresiral prosvetno ministrstvo in svoje prijatelje v Belgradu za proračun ljubljanskega gledališča.

Uradniško vprašanje

(Odgovor na članek dr. A. Gosarja.)

Gotovo je uradniško vprašanje eno izmed najbolj perečih vprašanj današnje dobe, ki pa je obenem tudi za državo vprašanje biti ali ne biti. Razširjena in natančnejša uprava, težnja po dvigu izobrazbe državljanov, vedno večje socialne naloge, izvirajoče iz industrializma. To so faktorji, ki vedno večjajo uradniške vrste. In bolj ko se bodo ti faktorji izpopolnjevali, vedno več bo uradnikov. Drugo je le logična posledica prvega.

Da pa se je gmotni, a obenem tudi socialni položaj uradništva tako poslabšal, je iskati vzroka v krizah, v katerih so se posamezne države nahajale. To je pač posledica svetovne vojne, ki tudi uradništvu ni prizanesla. Čisto pogrešeno pa je nimenje dr. Gosarja, da je brezmišlno pričakovati izboljšanja gmotnega blagostanja in socialnega položaja. Za rešitev tega vprašanja je namreč važno, kako so se razne države, oziroma njeni voditelji znali zvesti v novi položaj in kako so tudi seveda le s pomočjo svojih velikih mož, sposobnih državljanov, odstranili vzroke in ublažili gospodarsko krizo, a s tem tudi že dvignili soc. položaj uradništva in utrdili državo. To je storilo že več držav, med njimi še celo take, ki morajo leto za letom plačevati milijonske reparacije.

Poudarjam pa, da je treba za ublažitev gospodarske krize resnega dela in tega predvsem pri onih ljudeh, ki so takorekoč odločali o usodi naše države in njenih podaničkov. Ali ravno tega smo mi zadnje desetletje težko pogrešali. Parlament je stal državo ogromne vsote. Kaj pa je bil rezultat njegovega dela? Vidovdanska ustava, nedostojna obstrukcija in krvavi 20. junij. Cilj izvestnih velikih strank je bil, da obdržijo število svojih volivcev na višini, ki so ga potrebovale za svojo izvolitev. Zato so tudi od časa do časa iz same demagogije ugodile nekaterim najnujnejšim potrebam svojih volivcev, da so potem lahko, samozavestno se trkačjo na svoja prsa, vzklikale: »To smo Vam mi dali.« Gospodarstvo pa je bilo vsled tega vsak dan slabše in s tem je padala tudi finančna moč naše države. Ko pa so državo zadele elementarne neizgode, kakor poplave, pa si te stranke niso vedele drugače pomagati, kot da se itak slabo plačanemu uradništvu zmanjšale plače.

Kakor beremo, bodo odvzete pokojnine vsem onim, ki so prišli do nje samo po protekciji ali pa so bili nasilno prečesno v pokojeni. To je prav, tudi to je donesek k ozdravitvi naših razmer. Treba bi pa bilo izpremeniti tudi zakon glede ministrskih penzij. Čemu med enim in drugim uradništvom tako ogromna razlika? Od ministra se zahteva samo 6 mesecev ministrovanja, a drugi državni uradniki pa naj bi morali služiti po 20—30 let, da imajo pravico do pokojnine. Znano je, da je bilo izvestnim velikim strankam, ki so vodile usodo države od prevrata do Pašičeve smrti, v prvi vrsti do tega, da preskrbe svoje ljudi, najprej seveda svoje poslance. Zato se je morala navadno že po 6. mesecih otvoriti kriza vlade, da so prišli vsi ministri kandidati na vrsto. Nimam nič proti nagradi resnim politikom, ki so svoja najboljša leta žrtvovali resnično le v prid svojega naroda, ali da bi se takim, ki so se le šli ministre, dajala pokojnina, to je nepravilno in nesocialno.

Obračam se zdaj k načelom, katere zastopa v uradniškem vprašanju g. dr. Gosar. Po njih se morajo uradniške plače kakor delavske meze držati nekake stalne višine, po nujnih gospodarskih zakonih določene. Neglede na to, da to načelo tudi za delavca ne drži (najprej je vsak človek, potem šele od vsakokratne konjunkturo odvisen mezdní suženj), je treba pri državnem uradniku upoštevati, da ima čisto poseben položaj, ravno, ker pomaga državo upravljati, to pa je najvišja funkcija v družbi. On mora zato tudi skrbeti, da se v svoji stroki čimbolj izpopolnjuje. Današnje plače pa nam tega ne dopuščajo. Iz tega vzroka je tudi dandanes popolnoma brezpomembno debatirati n. pr. o reformi današnje šole, kajti najprej je treba reformirati naše plače, da nam bo omogočeno nakupovanje potrebnih knjig v svrhu samoizobrazbe. Z reformo naših plač in polčaja bo storjen velik korak k reformi šole. Saj še delavec potrebuje za svojo izobrazbo, kaj šele funkcionar države, ki mora biti jurist, filozof, pedagog in kaj vem še, kaj vse! K temu, da bomo svojo službo tudi tako vestno opravljali, kakor jo čas zahteva, nas nikdar ne more prisiliti možnost po izgubi službe ampak samo možnost svobodnega razmaha in izpopolnitve naše izobrazbe. Naše delo se ne da razbrati iz papirjev. Mi tudi ne rabimo večjih plač v svrhu reprezentance, kakor je to bilo za časa Marije Terezije. Reprezentativne doklade dobivajo samo najvišji predstavniki države, nam je dosti, da se nas plača po važnosti naše službe, potrebi izobrazbe in dostojni eksistenci, kakor jo zahteva ugled države.

Uradniška zahteva po stalnosti ni nikaka sentimentalnost. Brez nje si uradnika niti zamisliti ne morem. V slučaju, da bi stalnost ne obstojala, bi bil vsak uradnik vsled borbe za obstanek, prisiljen, da se poleg svoje službe bavi še z drugimi posli, bodisi s samoizobrazbo v svrhu usposobljenja tudi za druge službe n. pr. za slučaj, da ga država odpusti, ali pa bi iskal dohodke še kje drugje,

Tudi Češkovaša Trockemu ne bo dovolila bivanja na svojem teritoriju?

Praga, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Pristojne oblasti ne dajejo nobenih izjav o možnosti dovolitve bivanja Trockega na Češkoslovaškem, dokler ni nobene konkretne prošnje Trockega. Omenja se, da Češkoslovaška ne pozna nobenega azilnega prava za politične preganjance. »Prager Tagblatt« je priredil anketo o javnem mnenju glede dovolitve bivanja Trockega na Češkoslovaškem. Pristojno je notranje ministrstvo, ki pa bo v tem slučaju izdalo odločitev vsekakor samo v sporazumu z ministrskim predsednikom. Notranje ministrstvo daje spoznati, da bivanja ne bo dovolilo, ker se boji velikih političnih težkoč. Od političnih strank so socialisti razen komunistov za to, meščanske stranke pa proti. Nacionalistični listi so zelo razburjeni in proti dovolitvi. Tako pišejo »Narodni Listy«:

Rezultat gospodarske konference male antante

O gospodarski konferenci Male antante je bil izdan ta komunikat:

Dne 19. in 20. februarja so bile odredene v romunskem znanjem ministrstvu diskusije med gospodarskimi delegati držav Male antante s ciljem, da določijo program konference gospodarskih strokovnjakov teh držav. Po prijateljski izmenjavi stališč so delegati konstatirali v tem vprašanju popolno soglasnost v nazorih in se zedinili, da bodo predlagali svojim vladam, da stavijo na dnevni red skorajšnjega

Trocki, ki je kot vrhovni poveljnik boljševiških tolp odredil streljanje in usmrtnice čeških legionarjev, nečloveški sovražnik one Rusije, kateri se ima Češkoslovaška zahvaliti za svojo svobodo, se ne sme sprejeti na čeških tleh.

Trocki oboleva na malariji

Berlin, 23. februarja. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Vorwärts« iz Carigrada, je zbor zdravnikov ugotovil, da je Trocki akutno oboleva na malariji in da so pljuča precej načeta. Trocki hoče, da ga preišče nemški internist, profesor Klemperer, katerega bodo poklicali v Carigrad, če bi se Trockemu ne dovolilo potovanje v Nemčijo. Nemška vlada poizveduje o zdravstvenem stanju Trockega.

sestanka strokovnjakov ta vprašanja: plovni transport, aeronavtični in poslauski odnošaji, poenostavljenje carinskih in upravnih formalnosti, položaj tujih podaničkov in pravnih oseb v vsaki od treh držav, sklepanje trgovinskih dogovorov, gospodarsko sodelovanje v mednarodnih organizacijah in zbliznanje zakonskih in upravnih odredb na polju trgovinskega prava.

Dan in kraj bodoče konference strokovnjakov bosta določena sporazumno od troh vlad.

Angleški prestolonaslednik največji prijatelj delavcev

London, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Londonska novinarska služba razštrja potom radia karakterizacijo princa waleškega, ki bo, kakor znano, naslednik kralja Jurija na angleškem prestolu. Ze kot deček in zelo mlad mož je bil silno popularen, v zadnjih letih pa tudi v družbi in sportnih krogih. Hitra vrtnitev iz Afrike za časa boleznj angleškega kralja mu je še bolj pridobila simpatije angleškega naroda in način, kako je dolžnosti svojega očeta smatral za lastne dolžnosti, kakor tudi njegov obisk pri rudarskih delavcih, je povsod vzbudil zanj simpatije. Princ je bil vedno na strani ubogih in zatiranih. Tudi v času stavke rudarjev je princ simpatiziral z rudarji, tako da ga je vlada prosila, da naj bo tiho. Sedaj je princ objavil svoje poročilo, ki ga je poslal ministrskemu predsedniku o

vsem, kar je videl v rudnikih. Pri vsaki priliki je opozarjal, da je potrebna odpomoč. Njegov govor v zadnjih tednih, v katerem je pozivljval tovarne, da naj bolje spolnjujejo svoje dolžnosti napram državi, ni ugajal industriji, pač pa delavskim slojem in vsem naprednim elementom. Posebno jezni so na princa lastniki rudnikov, toda rudarji so z njim. Verjetno je, da bo še dolgo trajalo, dokler bo mogel kralj zopet prevzeti vse svoje dolžnosti, in celo, če bo zopet ozdravel, bo moral velik del svojih dolžnosti prepustiti princu. Zato je nastop princa in njegova orientacija v prid delavstvu tembolj splošne važnosti, zlasti se še vpošteva dejstvo, da ima za predstoječe volitve v parlament največ izgleda zopet Delavska stranka.

Poplave na jugu

V južni Srbiji še vedno viharji.

Atene, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Poplave v Macedoniji in Traciji dobivajo vedno večji obseg. Škoda se ceni na 15.000.000 mark. Cele doline so spremenjene v jezera, polja so daleč na okoli opustošena.

Belgrad, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Med Batajnico in Boljevci se je promet vspostavil. Proga Paraćin—Krivi vir bo kmalu očiščena. Promet na progi Ohrid—Gostivar je prekinjen, ker razsajajo v južni Srbiji hudi viharji. V območju subotškega ravnateljstva je promet normalen. Pravtako v sarajevskem.

Drobne vesti

Zagreb, 23. febr. (Tel. »Slov.«) v Zagrebu se je temperatura nenadoma spremenila. Včeraj je znašala —20, danes pa —3. Drugod je kazal toplomer: Sarajevo —26, Split —1, Kotor nič stopinj. Najnižja je bila temperatura v Gornjem Milanovcu: —31.

Zagreb, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Dela na čiščenju liške proge napredujejo. Računa se, da se bo promet na delu proge Rudo polje—Vrhovine že jutri vzpostavil. Položaj na progi Knin—Split ni znan, ker so telefonske zveze pretrgane. Na sušaški progi se je promet vzpostavil. Temperatura —7, na liški pa povprečno —15 C.

Splitski okrožni urad za zavarovanje delavcev je imel v l. 1928 1 milijon primanjkljaja. To je največji primanjkljaj, ki ga je imel kak okrožni urad za zav. delavcev v državi.

Dubrovniški oblastni komisar je imel konferenco z referenti radi znižanja oblastnega proračuna. Predvsem so se znižale, oz.

črtale postavke, ki so se nanašale na osebne izdatke.

Seja novega zagrebskega občinskega sveta se bo zopet vršila v sredo. Na dnevnem redu so volitve raznih odsekov in vprašanje najetja investicijskega posojila. Občina ima v narčtu zgraditev nove klavnice. Z uredništvijo načrta za ne more pričeti, dokler si ne zagotovi zadostnih denarnih sredstev.

Dortmund, 23. febr. (Tel. »Slov.«) Na glavnem kolodvoru se je pripetila železniška nesreča. Tretji vagon osebnega vlaka, ki je vozil na postajo, se je prevrnil, ko je vozil čez kretnico, nakar sta dva naslednja vagona skočila s tira. Prevrnjeni vagon se je popolnoma razbil in pokopal pod seboj mnogo potnikov. Dosedaj so našli 3 mrtve in 7 težko ranjenih.

V Lyonu je pogorela tovarna svile, dolga 1200 metrov, z vsemi stroji in velikimi zalozami svile. Škoda se ceni na 1 in pol milijona frankov. Požar je nastal radi nepazljivosti delavcev, ki so kadili.

Badimepštanske velike banke so ustanovile zunanjetrgovinski institut s kapitalom 1 milijona pengöjev za pospeševanje madjarskega industrijskega izvoza.

Davi je voda nenadoma udrila v veliko dvorano arzenalske knjižnice v Parizu, tako da so bili študenti, ki so bili v knjižnici, v nevarnosti, da utonejo. Počila je namreč velika cev glavnega hidranta. S težavo se je posrečilo, izprazniti dvorano. Škoda še ni znana.

Dunajska vremenska napoved. Jutri toplejše vreme, na mnogih krajih južno, v gorah nevarnost plazov. Koliko časa bo toplo vreme trajalo, pa ni gotovo.

dobiti stalnost, tem globlje rane bo to vsevalo v človekovo notranje, družinsko, moralno življenje.

Dobro in vestno uradništvo je predpogoj blagostanja in napredka v državi. Tako pa bo ono le takrat, kadar bo vedelo, da mu država za njegovo delo tudi toliko da, da lahko svojemu stanu primerno živi. Uradništvo se nikdar ni nameravalo od naroda ločiti in živeti svoje življenje ter tudi ni nikdar hotelo, s svojo zahtevo po zvišanju plač narod finančno izmozgati, ampak se je vedno zavedalo svojega poslanstva in skupno z narodom delalo za prospeh države. Verujemo tudi, da bo sedanja vlada, ki je popravila že mnogo krivice, tudi na uradniško vprašanje znala odgovoriti v korist naroda in države!

Jože Tavčelj, učitelj.

Dr. J. P.:

Drž.knjižnica v Ljubljani in proračun

Skrajni čas je, da še pred definitivnim zaključkom proračuna javno opozorimo odločilne kroge na slovenske kulturne potrebe višje vrste. Tako je gotovo ena najvažnejših kulturnih ustanov — poleg našega vseučilišča — naša državna (poprej študijska) knjižnica v Ljubljani. Ne služi samo kot glavni knjižni rezervar naše univerze, ampak tudi vsem kulturnim delavcem Slovenije. Ze v avstrijski monarhiji je bila ta knjižnica nadvse važna kulturna ustanova, mnogo večji pomen je dobila pod Jugoslavijo.

Kar je za Hrvate vseučiliška knjižnica v Zagrebu in za Srbe Narodna biblioteka v Belgradu, namreč centralna glavna knjižnica za vse, to je državna knjižnica v Ljubljani za Slovence. Posluje brezplačno za vsakogar pod gotovimi pogoji, s posredovanjem katerega koli urada pa se je more poslužiti tudi vsak inteligent na deželi. Tako je ljubljanska drž.knjižnica v resnici centralna zaloga znanstvenih del za vse znanstvenike Slovenije.

Zadnja leta pa se je njen delokrog raztegnil še na druge kraje izven Slovenije. Zlasti živo je postalo medsebojno izmenjavanje knjig z zagrebsko vseučiliško knjižnico. Po nesrečnih redukcijah v proračunu za l. 1927-28 pa se je to nehalo, ker so bile dotacije obem knjižnicam tako znižane, da ni bilo dovolj denarja niti za poštnino. Vsled tega so bili najbolj prizadeti vseučiliški profesorji in akademiki ljubljanske univerze, ki so mogli le po najraznovrstnejših ovinkih priti do knjig iz zagrebske vseučiliške knjižnice.

Tako so danes vse naše prve knjižnice v državi brez vsake ožje zveze in s tem tudi brez skupne kulturne politike, ki bi koristila vsem in ki je tako nujno potrebna.

Ni čuda, če pri tako nezadostnih sredstvih ne morejo biti naše knjižnice v zvezi s tujimi knjižnicami, kakor je to v Nemčiji, Franciji in drugod že uvedeno. Če hoče priti naš znanstvenik do kake znanstvene knjige, magari da jo potrebuje le za citat, mora knjigo kupiti. Pri skrajno nizkih plačah uradnikov pa je to skoraj vedno nemogoče in tako trpi vse naše znanstvo.

Apeliramo zato na vse odločujoče kroge, da poskrbe, da bo naša ljubljanska državna knjižnica v novem proračunu boljše dotirana, kakor sedaj. Danes dobiva za vezavo knjig, za nabavo novih znanstvenih del, reči in piši le 10.000 Din, dočim velja, kakor smo se prepričali na pristojnem mestu, samo vezava dolžnostnih časopisov, revij in knjižnih del vse države (kar dobiva knjižnica po čl. 7 tiskovnega zakona) 30.000 Din, torej trikrat toliko. Pripomnil bi še to, da so že bili časi, ko je bila državna knjižnica dotirana, kakor treba, in ko je zato tudi napredovala v dobro vse naše mlade znanosti. Bilo je to v proračunskih letih 1925-26 in 1926-27, ko je dobila državna knjižnica nad 130.000 Din dotacije in je mogla ob skrajnem štedenju porabiti za nakup novih del ter vezavo že 90.000 Din. Potem pa je prišlo katastrofno proračunsko leto 1927-28, ki je znižalo celotno dotacijo na vsoto 50.000 Din, priključivši v to številko 10.000 Din za vezavo in nabavo knjig.

Da pa pri takih nezadostnih finančnih sredstvih državna knjižnica kot prva in glavna slovenska znanstvena knjižnica ne more zadostiti svojim nalogam, je jasno. In zato naj nova vlada, kakor mnoge druge napake, popravi tudi to napako starih režimov in dotira narodno knjižnico tako, kakor trebal!

Mehikansko preganjanje

Zadnja poročila iz Mehike — tako piše španski list »El Debate« — so zopet bolj neugodna. Zadnje dni je bilo več atentatov na vlake, med drugimi tudi na vlak, ki se je z njim vozil začasni predsednik Portes Gil. Ze golo dejstvo, da se je vse to zgodilo skoraj istočasno z usmrtnitvijo Torala, je bilo zadosten povod za nov nastop predsednika proti katoličanom. Portes Gil je čutil potrebo, da krivde zvali na katoličane in da jim je zapretel s konfiskacijo njih lastnine. Dokaza za obdolžitev nima nobenega, niti ni mogel navesti nobenih indicij, ki bi katoličane osumile.

Dne 15. t. m. so policijski agenti notranjega ministrstva v Mehiki zaprli katoliško šolo »Jeanne Chezard« ter prepodili 10 redovnic.

V mehiški zbornici je poslanec Obregonove stranke Soto y Gama odločno nastopil proti poslancu Ganzalo Santos, ki je v govoru napadel bivšega ministra Valenzuela ter se je takole izjavil: »Mehiško ljudstvo se je naveličalo, da bi še nadalje gledalo to pestolovstvo. Kar vlada počenja, je očividno hinavščina, in toliko hvalisano delo za notranje pomirjenje — je le komedija. Edina odkrita osebnost je vprav Valenzuela; njegov pogum in njegova odkritosrčnost značita novo dobo v politiki Mehike. Le Valenzuela je imel pogum, da je Callesu potegnul krinko z obraza in svetu pokazal, kaj je ta mož v resnici.«

Mehiška vlada je dala vojnemu ministru generalu Joaquinu Amaro ukaz, naj takoj sam osebno prevzame poveljstvo nad vladnimi četami. Vse to smatrajo kot znak, da se pripravlja nova ofenziva, ki naj bi napravila red v krajih, kjer se je dvignil upor. Poročila, ki so napovedala, da se je Mehika zadnje čase pomirila, se torej niso obistinila.